

РОЗРАХУНОК ПЛОЩ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ НА КІЛЬКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

І. Бугаєнко

Київський національний університет будівництва та архітектури

Ключові слова: національні природні парки, функціональна класифікація, ландшафтна класифікація, показники площі, кількісні показники, розосередження, розмірні показники.

Актуальність теми: сьогодні в Україні існує багато різних соціальних груп населення, кожна з яких має свої певні інтереси та потреби, і саме це зумовлює необхідність розвитку різних видів рекреаційної діяльності. Останнім часом зріс рівень відвідуваності національних природних парків (НПП), які є об'єктами природно-заповідного фонду та виконують функції: охорони природи, науково-дослідну, освітньо-виховну, рекреаційної діяльності та проведення моніторингу.

Мета роботи – розроблення класифікації національних природних парків (НПП) України і визначення площі кожної групи класифікованих НПП на кількість населення України.

Сьогодні на території України розташований 41 НПП, загальна їх площа – 1083315 га, це 1,79 % від загальної площі території України та 32,8 % від загальної площі природно-заповідного фонду (ПЗФ) України. Оскільки чисельність населення України – 45377581 ос. [1], то на 1000 осіб припадає 23,87 га території НПП України.

Найбільшим на території України НПП є НПП “Подільські товтри”, розміщений на території Хмельницької області. Його загальна площа 261316 га, що

становить 0,43 % від загальної площі території України, 7,91 % від загальної площі всіх об'єктів ПЗФ України та 24,12 % від загальної площі всіх НПП України.

Найменший НПП на території України – НПП “Дермансько-Острозький”, розташований на території Рівненської області. Його загальна площа 1647,6 га, що становить 0,002 % від загальної площі території України, 0,04 % від загальної площі всіх об'єктів ПЗФ України та 0,15 % від загальної площі всіх НПП України.

Під час дослідження здійснено розосередження НПП по областях України, в результаті якого визначено, що за кількісним показником переважає Івано-Франківська область – на її території розташовані чотири НПП. Найменший кількісний показник у Донецької, Рівненської, Хмельницької областей та Автономної Республіки Крим – на їх територіях по одному НПП. Площі та кількості НПП у всіх областях України подано на рисунку [2].

З урахуванням географічного поділу території України на південну, північну, західну, східну та центральну сторони (табл. 1) визначено: кількість населення у кожній географічній стороні, кількісні та показники та показники площі НПП у кожній географічній стороні [3].

Відповідно до розподілу в роботі проаналізовано розосередження НПП та визначено кількісні показники та показники площі.

Розосередження НПП по областях України

Таблиця 1

Розподіл областей України за регіонами

Регіони/ кількість населення				
Захід/ 10660346	Південь/ 8757878	Північ/ 806235	Схід/ 9300765	Центр/ 8596267
Львівська	АРК	Житомирська	Харківська	Вінницька
Івано-Франківська	Запорізька	Київська	Донецька	Дніпровська
Закарпатська	Херсонська	Чернігівська	Луганська	Кіровоградська
Рівненська	Одеська	Сумська		Полтавська
Тернопільська	Миколаївська			Черкаська
Волинська				
Чернівецька				
Хмельницька				

Таблиця 2

Показники (кількісні та площі) розосередження НПП за географічними сторонами України

Регіон	Площа, га	Площа, % від ПЗФ	Площа, % від України	Кількість об'єктів	Площа, % від НПП	Площа НПП на 1000 ос. населення, га
південь	253844	7,65001	0,381468	9	23,43	28,98
північ	99637	2,99	0,317	6	9,19	12,35
захід	630613	19,2	0,962	19	58,2	59,15
схід	63299	1,9	0,093	4	5,84	6,8
центр	35921,6	1,08	0,04	3	3,31	4,17
сума	1083315	32,82001	1,793468	41	100	23,8

Проведений аналіз показав, що найвищі показники за всіма критеріями у НПП, які розташовані в містах на території західної сторони країни. Найменші показники за всіма критеріями у НПП, розміщених на території центральної географічної сторони країни.

Під час дослідження проаналізовано рекреаційні функції НПП України. В результаті пропонуємо класифікувати НПП України за такими типами: лікувально-оздоровчі, спортивні, пізнавальні:

– *лікувально-оздоровчі* – НПП, на території яких є природно-лікувальні ресурси, спеціалізовані об'єкти обслуговування, оздоровлення та лікування людей. Поділяються на кліматичні, грязеві та бальнеологічні;

– *спортивні* – НПП, на території яких є спеціальні ресурси та обладнання для проведення спортивних заходів;

– *пізнавальні* – НПП, які характеризуються величчю історико-культурних об'єктів, природно-пізнавальних та мальовничих ареалів.

У табл. 3 наведено перелік НПП за запропонованими функціональними типами.

З табл. 3 видно, що на території України 17 НПП спортивного типу, 17 НПП – пізнавального та 7 НПП лікувально-оздоровчого типу. Звідси випливає, що специфіка українських НПП – спрямування на спортивну та пізнавальну діяльність.

Під час дослідження визначено найбільші та найменші НПП, їх територіальне розташування за функціональною класифікацією (табл. 4).

З табл. 4 видно, що на території західної географічної сторони України розташовані найбільші НПП пізнавального та лікувально-оздоровчого типів, та найменші – лікувально-оздоровчого та спортивного

типів. На території південної географічної сторони розміщений найбільший НПП спортивного типу, а на сході – найменший НПП пізнавального типу. Західна географічна сторона у цьому розподілі НПП за рейтингом займає перше місце – чотири НПП, друге місце поділили між собою південний та східний регіони. На територіях північної та центральної України НПП з найбільшими та найменшими показниками відсутні, тому ці регіони не увійшли в рейтинг.

На основі вивчення природних ландшафтів НПП України пропонуємо ландшафтну класифікацію НПП з виділенням таких ландшафтно-класифікаційних типів:

– *гірські* НПП – переважний відсоток території парку розташований на гірській місцевості;

– *водно-степові* НПП – на території парку переважають степові ландшафти та водні об'єкти;

– *лісові* НПП – на території парку переважають лісові ландшафти;

– *водно-лісові* НПП – переважний відсоток території парку займають лісові ландшафти та водні об'єкти.

У табл. 5 подано перелік НПП за ландшафтною класифікацією.

З табл. 5 видно, що на території України 15 НПП лісових, 10 НПП – водно-степових, 8 НПП – водно-лісових та 8 НПП – гірських. Звідси випливає, що найбільше українських НПП розташовано на лісових ландшафтах, а найменше на гірських та водно-лісових.

З урахуванням викладеного вище в роботі досліджено наявність у кожній географічній стороні країни НПП усіх ландшафтно-класифікаційних типів (табл. 6).

Таблиця 3

Розосередження НПП України за функціональними типами

Функціональні типи	Кількість НПП	Перелік НПП
Спортивний	17	“Азово-Сиваський”
		“Бузький Гард”
		“Джарилгацький”
		“Нижньодністровський”
		“Приазовський”
		“Нижньосульський”
		“Слобожанський”
		“Прип’ять-Стохід”
		“Шацький”
		“Хотинський”
		“Верховинський”
		“Галицький”
		“Дермансько-Острозький”
		“Сколівські Бескиди”
		“Дністровський каньйон”
		“Синевир”
		“Деснянсько-Старогутський”
Пізнавальний	17	“Пирятинський”
		“Білоозерський”
		“Гомільшанські ліси”
		“Подільські Товтри”
		“Черемоський”
		“Вижницький”
		“Кременецькі гори”
		“Зачарований край”
		“Північне Поділля”
		“Гетьманський”
		“Голосіївський”
		“Залісся”
		“Ічнянський”
		“Мезинський”
		“Великий Луг”
		“Чарівна гавань”
		“Дворічанський”
Лікувально-оздоровчі	7	“Карпатський”
		“Ужанський”
		“Туцульщина”
		“Яворівський”
		“Тузовські лимани”
		“Білобережжя Святослава”
		“Святі гори”

Таблиця 4

Розмірні показники НПП за функціональними типами

Функціональні типи	Розмірні показники	Область розташування	Назва НПП	Площа, га	% від території України	% від ПЗФ
Спортивний	максимальний	Запорізька	“Приазовський”	78127	0,12	2,36
	мінімальний	Рівненська	“Дермансько-Острозький”	1647,6	0,002	0,04
Пізнавальний	максимальний	Хмельницька	“Подільські Товтри”	261316	0,43	7,91
	мінімальний	Харківська	“Дворічнянський”	3131,2	0,005	0,09
Лікувально-оздоровчий	максимальний	Івано-Франківська	“Карпатський”	50303	0,08	1,52
	мінімальний	Львівська	“Яворівський”	7079	0,01	0,21

Таблиця 5

Розосередження НПП України за ландшафтною класифікацією

Класифікаційний тип	Кількість НПП	Перелік НПП
Лісові	15	“Білозерський”
		“Гетьманський”
		“Слобожанський”
		“Гомільшанські ліси”
		“Північне Поділля”
		“Сколівські Бескиди”
		“Яворівський”
		“Дністровський каньйон”
		“Подільські Товтри”
		“Кременецькі гори”
		“Нижньосульський”
		“Дермансько-Острозький”
		“Пирятинський”
		“Дворічанський”
“Деснянсько-Старогутський”		
Водно-степові	10	“Святі Гори”
		“Білобережжя Святослава”
		“Тузовські лимани”
		“Нижньодністровський”
		“Азово-Сиваський”
		“Джарилгацький”
		“Великий Луг”
		“Приазовський”
		“Бузький Гард”
“Чарівна гавань”		
Водно-лісові	8	“Зачарований край”
		“Синеvir”
		“Прип’ять-Стохід”
		“Залісся”
		“Мезинський”
		“Голосіївський”
		“Ічнянський”
		“Ужанський”
Горні	8	“Вижницький”
		“Хотинський”
		“Черемоський”
		“Шацький”
		“Галицький”
		“Карпатський”
		“Гуцульщина”
		“Верховинський”

Таблиця 6

Розмірні показники НПП за ландшафтними типами

Класифікаційний тип	Розмірні показники	Область розташування	Назва НПП	Площа, га	% від території України	% від ПЗФ
Гірські	максимальний	Івано-Франківська	“Карпатський”	50303	0,08	1,52
	мінімальний	Чернівецька	“Черемоський”	7118	0,012	0,21
Лісові	максимальний	Львівська	“Соколівські бескиди”	35984	0,06	1,09
	мінімальний	Рівненська	“Дермансько-Острозький”	1648	0,003	0,05
Водно-степові	максимальний	Запорізька	“Приазовський”	78127	0,12	2,3
	мінімальний	Миколаївська	“Бузький Град”	6138	0,01	0,18
Водно-лісові	максимальний	Чернігівська	“Ічнянський”	9666	0,016	0,29
	мінімальний	Київська	“Голосіївський”	4525	0,008	0,13

З табл. 6 видно, що на території західної географічної сторони України розташовані найбільші та найменші НПП – гірські та лісові. На території південної географічної сторони України розташовані найбільший та найменший водно-степові НПП. На півночі – найменший та найбільший водно-лісові НПП. Західна географічна сторона в цьому розподілі НПП за рейтингом займає перше місце – чотири НПП, друге місце поділили між собою південна та північна сторони країни. Східна та центральна географічні сторони України не увійшли в цей рейтинг, тому що НПП з найбільшими та найменшими показниками немає на їхніх територіях.

Підводячи підсумки щодо розосередження НПП за запропонованою ландшафтною класифікацією, ми визначили, що:

- гірські НПП розташовані в межах гірської природно-ландшафтної зони території України;
- лісові НПП розташовані в межах лісостепової природно-ландшафтної зони території України;
- водно-лісові НПП розташовані в межах поліської природно-ландшафтної зони території України;
- водно-степові НПП розташовані в межах степової природно-ландшафтної зони території України.

Тобто розосередження НПП за ландшафтною класифікацією відповідає природно-ландшафтному зонуванню території України [8].

Під час дослідження визначено загальні площі НПП за запропонованими ландшафтно-класифікаційними типами та розраховано площу НПП на 1000 осіб населення України (табл. 7).

Таблиця 7

Загальні показники (площі та кількості) розосередження НПП за запропонованою ландшафтною класифікацією на 1000 осіб

№	Тип	Площа, га	% від ПЗФ	% від території України	% від загальної площі всіх НПП	Кількість об'єктів	Площа НПП на 1000 ос. аселення
1	Лісові	437582	13,19	0,75	40,32	15	9,64
2	Гірські	166243	5	0,3	15,4	8	3,66
3	Водно-лісові	185038	5,77	0,31	17,15	8	4,07
4	Водно-степові	294452	8,8	0,44	27,13	10	6,48
Сума		1083315	32,82	1,79	100	41	23,8

Виконано аналіз розрахунку показників площі НПП за запропонованими ландшафтно-класифікаційними типами на 1000 ос. населення України, за рейтингом вони займають одне призначене місце, а кількісний рейтинг НПП не збігається з рейтингами площі.

Висновок

На 1000 осіб населення України припадає 23,87 га території НПП України. Найбільші за кількісними показниками та показниками площі НПП зосереджені на території західного регіону: 630613 га, 19 об'єктів, і це найбільший показник з розрахунку площі НПП на 1000 осіб – 59,15 га, найменший показник на території центрального регіону – 35921,6 га, три об'єкти. Хоч на території центрального регіону найменші показники кількості та площі, найменшим за показником площі з розрахунку на 1000 ос. є східний регіон – 6,8 га.

Під час розосередження НПП за функціонально-класифікаційними типами визначено: найбільше НПП за кількісним показником – спортивного та пізнавального типів – 17 об'єктів, а за показником площі переважають НПП пізнавального типу –

447938,7 га, і це найбільший показник з розрахунку площі НПП на 1000 осіб – 9,87 га.

Під час розосередження НПП за ландшафтно-класифікаційними типами визначено: найбільше за кількісним показником та показником площі – лісових НПП – 15 об'єктів, і це найбільший показник з розрахунку площі НПП на 1000 ос. – 9,64 га, найменшими за показниками площі та кількісним показником є гірські та водно-лісові НПП – по вісім об'єктів. Найменший показник площі у гірських НПП – 166243 га, і це найменший показник з розрахунку на 1000 ос. – 3,66 га.

Література

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/people/>
- Офіційний сайт Міністерства екології України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>.
- Офіційний сайт ВРУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/z7503/a002>.
- Ветитнев А. М. Курортное дело / А. М. Ветитнев, Л. Б. Журавлева. – М.: Кнорус, 2006.

5. Ключев А. Г. Охотничье хозяйство / А. Г. Ключев. – Иркутск: ИрГСХА, 2003. – 513 с.
6. Закон України “Про туризм” від 11.02.2015 р.
7. Закон України “Про фізичну культуру і спорт” від 01.01.2016 р.
8. БН 360-92* “Планування і забудова міських і сільських поселень”.

Розрахунок площ національних природних парків на кількість населення України
І. Бугаєнко

Визначено показники (кількісні та площі) національних природних парків України. Здійснено розосередження їх за географічними сторонами України, а також класифікацію національних парків за рекреаційними функціями та природними ландшафтами, розраховано їхні площі на кількість населення у країні.

Расчет площадей национальных природных парков на количество населения Украины
И. Бугаенко

Определены количественные и площадные показатели национальных природных парков Украины. Осуществлено рассредоточение их по географическим сторонам Украины, а также классификация национальных парков по рекреационным функциям и природным ландшафтам, рассчитаны их площади на количество населения в стране.

Calculation of the area national park, the number of people Ukraine
I. Bugaenko

This paper defines and quantitative indicators ploschadni national parks Ukraine. A geographic dispersal of parties in Ukraine. Also, the classification of national parks for recreational features and natural landscapes, and calculated their size in the population in the country.

Організація прибудинкових територій житлових багатоквартирних будинків

- геоінформаційні технології
- аналіз стану та тенденцій
- основи формування

О. А. Лагоднюк,
П. Г. Черняга.
Монографія.

Видавництво
Львівської політехніки, 2012. 176 с.
ISBN 978-617-607-265-2

Один із перших українських посібників з оцінки нерухомості

- загальні положення оцінки нерухомості
- ринок нерухомості
- методичні підходи до оцінки нерухомості
- нормативна грошова оцінка земель
- підходи в експертній оцінці землі
- оцінка майнових прав

Л. М. Перович, Ю. П. Губар
Навчальний посібник.

Видавництво
Львівської політехніки, 2010. 296 с.
ISBN 978-966-553-983-4